

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	18 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán csállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
húsvéti napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 10.

A békepontok.

Nem azért virrad, mert a kakas kukorékol!

A válság legsúlyosabb napjaiban, amikor kétségbeesve gondoltak némelyek az ablutizmus szörnyűségeire, a fentebbi nagy mondást irtuk egyik cikkünk utolsó soraiba.

Hát mosolyt kelthetett ez akkor sok ember ajakán; mert ki látta a virradást a szörnyű sötétségben!

És mégis belevivágitott abba gróf Tisza István akkor ama nyilatkozatával, hogy az alkotmány védelmére tömörülnie kell minden jó magyarnak.

Hogyha nem lett volna elutasítva sőt tervével, bizony nem állott volna a koalíció mellé az ő vékony nyilatkozat-kájával, de mert észrevette, hogy terveit egyszerűen negligálják, figyelembe sem veszik, megfenyegette Bécsset — persze nem Fejérváryt.

Nos és azután mi történt?

Itt, Nagyváradon, a Pannonia-vendéglőben, vacsoraközben elsóhajította magát: — Megvirrad még valaha a szabad-
elvűpártnak!

És e sóhajításban, mely a régi magyar nótának paródiája lett, benne rejlik a lemondás, a kétségbeesés megnyilatkozása annak, hogy tábora hagyjon fel minden reménnyel.

A koalíció kormányképesé lett, Kristóffy minden szörnyszülőlte elment a semmiségbe

Welche Vendung durch Gottesfügung! — kiáltott fel és irta nejéhez I. Vilmos németcsászár a sedani nagy napon, amikor a francziák óriási szavazattöbbséggel választott császára, III. Napolen fogolylyá lett Machnahon egész hadával.

Minő változás az isteni segítséggel!

Nohát beállott a változás nálunk is, csak hogy egy éven át huzódó nehéz küzdelem után.

A törvényhatóságok passzív ellentállása, az, hogy forradalmi térre szorította az ügyvezető kormányt, úgy hogy ennek a törvényesség látszatát hamis, ál-okokkal kellett fentartania, meghozta gyümölcsét végeredményében.

Az erőteljes nemzeti küzdelem megértette Bécsset, hogy a monarchia ereje az alkotmányosan érző magyar nemzetben van.

Nagy tévedés azt állítani, hogy a békepontok már egy évvel ezelőtt ilyen alakban keresztülvihetők voltak.

A honvédség által szélüzött parlament bizonyítása annak, hogy Bécsben el voltak készülve az ellenállás legvégső határáig és mit tapasztaltak?!

Fejérváry kormánya tehetetlennek bizonyult a nemzeti akarattal szemben.

Gróf Tisza István abban az egy sohajban lehelte ki politikai életerejének legutolsó parányát.

Az uralkodó meggyőződött arról, hogy

a magyar nemzet már nem az, aki 1867-ben volt és hogyha a 67-es alap 38 évig arra való volt, hogy osztrák ellenfeleink a magyar éhetetlenségen gunyolódjanak, hogyha az akkori kormánypárt nem tudott kifelé erős lenni, hanem befelé kezdett eldurvulni a november 18-iki és december 13-iki ténykedéseiben, ma már a magyar nemzet hatalmas ereje azt követeli, hogy kormányzatát ne Bécsből vezessék a hadvezetőség járszallagán.

Tagadhatatlan, hogy közgazdaságilag sokat veszítettünk ebben a küzdelemben, de egyet megnyertünk és ez az, hogy az, aki szeptember 23-án a feltétlen megadást követelte, ma önként jött a nemzetbe, Szent István koronájának dicsfénye veszi körül homlokát ujonnan és mint nemzetével együtt érző magyar király, a felségjog mellé a népfenség jogát ülteti be a magyar alkotmány trónjába.

A békepontok valóban érdemesek a megfigyelésre.

A nemzeti ellentállás megtagadta a katona-állítást és az államiélet fentartásához szükséges pénzt.

Az állami élet legfőbb tényezője ez a két szerv, ami nélkül nincs erő, nincs hatalom.

A monarchia nagyhatalmi állása megingott, a tekintély szétfoszlott, az állami erő béna tagokkal mozduatlanná, mozduhatlanná vált.

A külföld már úgy nézett az abszo-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az asszonyi tekintet.

Írta: J. H. Rosny.

Az anti-alkoholisták mozgalmának napjaiban valamelyik szalonban találkoztam a szép hófehérhajú D'Avricaut asszonnyal, kinek sok érdekes kalandját ismerik a párizsi társaságban. Az első csésze tea után a beszéd csakhamar reáterelődött az iszákosság elleni mozgalmakra. Mindenkinél volt valami megjegyzése, ellenvetése, vagy reformterve. A szép D'Avricaut asszony aztán mosolagva közbeszólt:

— Lássák barátaim, önök rossz malomban örölnek mindannyian. Az alkohol ellenszere egészen más, mint amit napok óta a kongresszusokon présmítálnak. Nem kell az iszákosságnak patikaszer, hogy leszokják az ivásról. Legalább az én tapasztalataim erre oktattak.

— Az ön tapasztalatai? — kérdezte valaki csodálkozva.

— Mindenesetre, — felelte mosolyogva a hölgy. — Azt hiszik önök, hogy én tudatlan vagyok ezen a téren? . . . O, nem; nekem nagy és súlyos tapasztalataim voltak az alko-

holról . . . Az igaz, hogy kellemes tapasztalataim is.

Regényt sejtettünk és vallatóra fogtuk a szép asszonyt.

— Nos, legyen, — szólt beleegyezőleg. —

Elmondom önöknek a tapasztalataimat . . .

Egy pohár pezsgőnek köszönhetem, hogy férjhez mentem D'Avricaut urhoz . . . Legalább az a meggyőződésem, hogy D'Avricaut soha sem mert volna szerelmet vallani nekem, ha egy estélyen a kelletnél jobban bele nem néz a pohárba. Attól nyert bátorságot és kitárta a szívét előttem. Bár én sem szerettem volna szegényt, akkor talán kosarat adtam volna néki és az életemet nem dulja fel a legnagyobb szomorúság, amelyet a férjem mellett átéltem. Szegény boldogult D'Avricaut hamar kimutatta rettenetes szenvedélyét az italok iránt. Nem holmi könnyű borokat vagy édes likőröket szeretett, amit minden asszony szívesen megenged az urának; D'Avricaut az absinthe rabja volt. Eleinte titokban tartotta előttem ezt a szenvedélyét, de a titok nem maradt sokáig rejtett előttem . . . Tíz iszonyu éve életemnek az absinthe mámorával függ össze. Mennyit sirtam, azt nem is szabad elmondanom, mert

minden szavam vád egy halott ellen. Végre is sirba vitte szerencsétlen férjemet a szenvedélye: egyszer mámorában lezuhant a lépcsőkön és összezúzta magát.

Attól fogva irtózáttal nézem azokat az italmérő helyeket, ahová a férfiak az egészségüket és ép lelküket viszik zsákmányul. Gyűlöltem a korcsmákat és vádoltam az államot, amely ilyesmire engedélyt ad. Ez a gyűlölet aztán lassanként rávitt arra, hogy részvétellel gondolkodjak az alkohol szerencsétlen betegeinek megmentésére.

Egyszer észrevettem a lakásom ablakából, hogy az utca szegletén egy féllábu suhanc telepedett le koldulási szándékkal. De azt is észrevettem, hogy valahányszor alkalma nyílik a ficzkónak, sebtiben előszed a zsebéből egy üveget és abból nagyot iszik. Estére már annyira mámoros volt, hogy alig tudott megmaradni a helyében. Egy délután, amint mellette elhaladtam, önkéntelenül megálltam. Előbb alamizsnát csusztattam a kalapjába, aztán szelid hangon csak ennyit sugtam néki:

— Ne igyék, barátom, oly sokat . . . higgye el, nagyon rut dolog a részegség . . .

Megbízható bevásárlási forrás: **Vasutasok szállító Tavasz** újdonságok angol szövetekben, **blous** és **kostümi** kelmékben, **blous** selymekben megérkeztek s rendkívüli olcsó árakban kaphatók. **Vászon** és **fehértelűnk** jóságáról t. vevőink már meggyőződtek, azokban a választék megkészsereződött. Áraink szolid olcsóságáról kérünk meggyőződést szerezni. Telefon az egész megyére: 615.

Kenyeres és Engländer

dívatáruháza

1268. Szent László-tér 1. Kossuth-utca mellett.

lutizmusban tengődő monarchiára, mint beteg emberre, aminő Törökország.

A nagyhatalmak ijedezve látták, hogy a beteg törökbirodalom mellé a beteg osztrák-állam sorakozik és a ftalia irre-denta egyre szaporítja a Trentinó baját, ami elől az olasz kormány annyira nem térhet ki, hogy az osztrák határszél felé kezdí hadait előre tolni, míg Montenegrót a Balkán felől készíti Dalmáciának felé.

Magyarország nemzeti ellentállása monarchiánk ellenségeit bátorította fel, miként felbátorította a villafrankai béke és a königrätzi csatavesztés előtt.

Monarchiánk a hármasszövetség kolonczává lett, melytől úgy a német császárságnak, mint az olasz királyságnak szabadulnia kellett.

Ideje volt, hogy ezt Bécsben észrevették és bizony megelözték.

A békepontok egyik főtétele a Fejérváry által Magyarországra kényszerített kereskedelmi szerződések parlamenti elfogadása és törvénybe iktatása.

Mi szükség van erre, hogyha állana az, amit az abszolutizmust felállítani törekvő kormány mondott, hogy t. i. ezt parlament nélkül is lehet megcsinálni?

No hát nem lehet!

Az idegen államok mindenike alkotmányosságban el és nem hajlandó az annyira felszínre dobott abszolutizmust szolgálni.

Ezért volt annyira sürgős a kibékülés, melynek ellenvetésül azt mondhattuk volna:

Mi még várhatunk!

Csak hogy Schmerling ez az akkor divatos észjárása, mely azután Königrätzhez vitt, nem méltó a magyar nemzet állami erejéhez, alkotmányos érzületéhez, Szent István koronájához való ragaszkodáshoz és a trón iránti hűségéhez.

De egy bizonyos:

A magyar nemzet nem engedi többé

magát az osztrákok által kizsákmányolítani és nem engedi azt sem, hogy a 67-ik alapon idegen érdekekkel szolgálatra kényszeríttessék.

Magyarország a magyaroké!

Szent István birodalma egységes és oszthatatlan.

Sinopeus.

Vészinék királyi elismerés.

A király a miniszterelnök előterjesztésére Vészi József miniszteri tanácsosnak ezen állásáról történt lemondását tudomásul vette és egyúttal megengedte, hogy nevezettnek buzgón teljesített szolgálataiért elismerése tudomásul adassék.

Uj miniszteri tanácsos.

A vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a király dr. Náray-Szabó Sándor miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget díjmentesen adományozta. Farkass Kálmán műszaki tanácsosnak pedig a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére miniszteri osztálytanácsosi címet és jelleget adományozta díjmentesen a király.

Uj rendszer jegyében.

Hála Isten, a sok ki-bekapcsolás között nekünk is sikerült egy rovatot kikapcsolnunk terhes szolgálatunk amugy is zsulolt munkaprogramjából. Ez — a *politikai válság* rovata. Politikai helyzetünk napok óta tulesett a krízisen. Megszűnt válságos lenni s mindenképen biztató fordulatot vett.

Mindenki lázas érdeklődéssel kíséri a közeljövő fejleményeit. Legelső sorban pedig a választásokat. Még egy-két napig azonban elég csöndes marad minden. Hiszen a keresztény vallás fonséges magasztos nagyhatét üljük. Am eljő nemsokára a föltámadás győzelmi ünnepe s utána majd a közélet is föltámad ismét országszerte.

Részletes tudósításunk a következő ujjab eseményekről számol be a politikában:

Minisztertanács.

Tegnap, kedden délután 3 órakor a képviselőház miniszterelnöki fogadó termében Wekerle miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, melyen a kabinet valamennyi tagja részt vett. A miniszterelnök már délelőtt 10 órakor megjelent a képviselőházban felkereste Tóth János háznagyot. Intézkedett a délutáni minisztertanács összehívására vonatkozólag.

A minisztertanács délután 4 órától esti 8 óráig tartott. A Bud. Tud. jelentése szerint folyó ügyeket intéztek el benne. Más oldalról azonban az hírlik, hogy véglegesen megállapították a kormány programját, amelyet Wekerle a mai pártközi konferencián fog előterjeszteni.

A multak bünei.

Tegnap bucsuztak a lelépő darabontok. Fejérváry, Vörös, Feilitzsch, Kristóffy. Fejérváry déli 12 órakor bucsuzott. Hangsúlyozta, hogy mindig a megegyezést akarta. Reméli, hogy a nemzet az uj kormány működése nyomán boldog lesz. Hiszi, hogy az uj kabinet fátyolt fog vetni multra s nem kíván retorzióval élni.

A Zeit ezzel szemben azt jelenti, hogy az uj kormány a letúnt idők eseményei fölött ítéletet fog mondani. A majd összeülő képviselőház házhatározattal fog ítélezni Tisza és Fejérváry kormányának ténykedése fölött.

Kossuth köszönete a hercegprimásnak.

Ismeretes, hogy Vaszary Kolos bibornok-hercegprimás rendkívül meleghangú táviratban üdvözölte Kossuth Ferenczet, aki a táviratra ezeket válaszolta:

Eminentiszime Bibornok Ur! Hálás köszönettel vettem Eminenciád üdvözlését, melyet úgy tekintek, mint a szent életű igaz magyar primás áldását nemzeti ügyünkre.

Hálával és határtalan tisztelettel Kossuth Ferencz.

A subancz meglepetten, szótlánul bámult rám; én pedig tovább siettem.

Másnap, amikor ismét elmentem mellette, látásomra mély pir futotta be az arcját. Ujra megálltam és megszólítottam:

— Emlékszik, mit mondtam tegnap?

A szeme fölcillant és úgy felelt zavartan:

— Ó, emlékszem . . . Igaza van, madame! Igaza van! . . .

Ettől fogva az én védenczem napról-napra változott. Látszott a külsején is, hogy a bensejében változás történik; a ruhája rendszeren kikefélt, a cipője tiszta és a tekintete is egészen más, mint előbb. De azt is észrevettem, hogy utánam lesett és megtudván, hogy melyik házban lakom, kérdezősködött a nevem után is. A kapusom elmondta ezt.

Az ablakaim épen az utca sarkára nyitak; ezektől az ablakoktól kimondhatatlan nagy volt a koldusom félelme. A szemei egész nap csak oda lestek: a világ kincseért sem mert volna inni ott a helyén, mert attól tartott, hogy én megláthatom. És azon a módon, ahogyan az ablakaimat leste, nem volt nehéz megértenem, hogy mélyebb hatással is voltak reá a szavaim, mint magam is kívántam.

Egy délután, amikor mellette elhaladtam, alázatos reszkető hangon köszöntött?

— Ó, jó asszonyom, engedje meg, hogy hálálkodjam . . . Már három nap óta egyetlen csöpp mérget sem ittam . . . Mert méreg az, szent igaz, madame!

A szeme tele volt könnyel, amikor beszélt: én pedig megértettem, hogy ezt az embert meggyógyítottam.

Véletlenül épen akkor kezdődött a nyár és én elutaztam. Mire őszkor visszatértem Párizsba, a koldusom már nem volt a helyén. Egy ideig még gondoltam reá, aztán elfeledtem, mig nem váratlanul ujra láttam több hónappal később.

Egy üzletajtóban pillantottam meg. Ahogy észrevettem, hirtelen összeresztet; de már a következő pillanatban hozzám sietett az utcán és alázatosan köszöntött:

— Ó, asszonyom, milyen boldog vagyok, hogy láthatom! . . . Bocsásson meg . . . engedje meg, hogy a kezét csókoljam . . . én . . . én . . .

Az öröm, vagy nem tudom miféle izgatottsága miatt alig tudott beszélni. Biztatólag mosolyogtam rá:

— Nos, mit akar mondani, barátom?

— Meg akarom köszönni, hogy madame megmentett . . . Most tisztességes ember vagyok . . . soha, soha sem iszom többel! . . . Lássá, asszonyom, nem is kell koldulnom; itt van az alkalmazásom ebben az üzletben . . . Igen, igen ezt csak madamenak köszönöm . . .

Meghatottságában csaknem sirni kezdett, de magam is elérékenyültem. És higgyék el, sok büszkeséggel néztem erre az emberre, akiben a magam tettének sikerét láttam.

— Ettől fogva, — folytatta D'Avricaut asszony, — valóságos szenvedélyem az alkoholisták gyógyítása. A csapszék körül nem egy ember állott hajdanában akit én csábitottam el onnan. Ezek az emberek pedig mindannyian hálásan gondolnak reám.

Hogy mivel gyógyítottam meg őket? — Én istenem, mi egyébbel, mint az asszonyok legnagyobb fegyverével . . . a tekintetemmel, a mosolyommal. Bizony, bizony, sok asszonyi mosolyt pazarolnak el haszontalanokra; ha csak tizedrészüket az alkohol ellen küldenék a csatába, higgyék el, keve.ebb szükség volna a kongresszusokra.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Zichy Aladár gróf Bécsben.

Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter — mint értesülünk — szombaton Bécsbe utazik, hogy a királynak a maga hatáskörében előterjesztéseket tegyen, Zichy már átvette Bécsben a hivatalát.

A honvédelmi miniszter.

Hoffmann Hugó kinevezése a legközelebbi napokban megjelenik.

Az új államtitkárok.

A legújabb kombinációk szerint belügyi államtitkárukat emlegetik Gullner Gyulát és Hadik János grófot, a honvédelmi tárcahoz Bolgár Ferenczet, az igazságügyminiszterhez Güntner Antalt. Ez utóbbi immár befejezett ténynek vehető. A kereskedelmi tárcahoz Szerényi Józsefet, a kultusztárcahoz Molnár Viktor mellé Saághy Gyulát. Belügyi államtitkárukat egyesek Holló Lajost emlegetik.

További kombinációk.

Főkapitány Tóth János lesz, esetleg Ivánka Oszkár. Új főispánokul emlegetik: Leszkay Gyulát Biharmegyébe, Putnoky Mórt Gömör-megyébe, Kálmán Rudolfot Komárommegyébe, Markhó Gyula volt alispánt Nyitrába.

A régi főispánokat, akik az abszolutizmus idejére elhagyták széküket, visszahívják.

Kapotsffy somogyi főispán.

Mint a Magy. Tud. értesül, Somogy vármegye főispánjává Andrassy belügyminiszter Kapotsffy Jenő volt országgyűlési képviselőt, a függetlenségi párt régi tagját fogja kinevezni. Kapotsffy harmincz év óta áll közpályán.

Üdvözlések.

Zichy Aladár grófot Rákossy Jenő aláírásával lelkesülten üdvözölte a D. M. K. E., amelynek igazgatósági tagja. Apponyit a jászberényi kaszinó. Kossuthot az Általános Biztosító Társaság, amelynek eddig elnöke volt.

Kossuth kedves közvetlenséggel felelt. A miniszteri kabinet nem örök, mondotta. A bársonyszék majd egyszer csak szűk lesz s akkor nem tér bele többé.

Az urnák felé.

A Zeit értesülése szerint a szabadelpárt, újpárt és haladópart a választások folyamán egészen el fog tűnni.

Még a pártvezérek sem igen mernek föllépni. Mindössze százhusz vitás kerületről van szó a mostani választásoknál. Az osztrák lap ezekben hatvanat szán az alkotmánypártnak, huszat a függetlenségieknek. A néppártnak 25—40 új kerületet. A nemzetiségnek 10—15 mandátumot. A kombináció nem sok súlytal esik a latba. A választások előkészítésére egybéként messzemenő előkészületek történnek. A kormány mindenekelőtt a vármegyéket igyekszik rendbehozni a tisztviselők visszahelyezésével és új főispánok kinevezésével.

A szabadelpárt.

A szabadelpárt ma, szerdán délután hat órákor értekezletet tart, amelynek körülbelül a párt koporsósögeinek beverése lesz a főadata. Hétfőn este fent voltak a pártkörben gróf Tisza István gróf, Lukács László, Hieronymi Károly, Rosner Ervin, Vojnits István báró és a bukott rendszer többi vezető tagja. A párt hangulata igen deprimált.

A volt képviselők közül körülbelül harmin-

czan voltak a pártkörben és valamennyi elismerte, hogy az új választásoknál nem számíthatnak semmire. Akinek még valami személyes konnekszusa van a kerületében, az is csak azal a feltétellel lép fel, ha a párt kötelékéből feloldják. Tisza István gróf a saját terveiről nem nyilatkozott. Közvetlen környezetéből az hallatszik, hogy egy időre visszavonul a politikai élettől, aminek az az oka, hogy nem akarja hivatást arra birni, hogy kövessék őt a számkivetésbe, hogy ne állja a párt tagjainak az útját, a főrendiházban akarja elfoglalni a helyét. Mindezekről a kérdésekről a szerdai értekezlet határoz. A párt tagjainak legnagyobb része a teljes feloszlást kívánja, többen pedig azt csak társadalmi klubnak óhajtják fentartani Deák-klub cím alatt. Bizonyosra veszik Tisza látogatását Wekerlénél.

Választási mozgalmak.

Temesvár. Steiner Ferencz volt képviselő a temesváriak küldöttségét vezette Apponyi Albert gróf elé, fölkerve a jelöltség elfogadására. Apponyi azonban kijelentette, hogy csak Jászberényben fog föllépni.

Nagykároly. Az a hír, hogy Szatmármegye szövetkezett ellenzéke a nagybányai kerületben Komoróczy Istvánt jelölte volna, a mátészalkaiban pedig Hossay Aladárt, tendenciózus koholmány.

Ujvidék. A választópolgárok egyhangulag Teleki Arvéd grófot jelölték ismét képviselőül. A jelölő értekezlet üdvözlő táviratot küldött Kossuth Ferencznek.

Képviselői beszámoló. Leszkay Gyula a berettyóújfalui kerület volt képviselője beszámolóját husvét másodnapján fogja megtartani Berettyóújfaluban. Ugyanekkor a kerület képviselőjelölő gyűlést is fog tartani, melyen Leszkay Gyula újra jelölése teljesen bizonyos.

A választások küszöbén.

— Rendkívüli megyei és városi közgyűlés. —

Az új belügyminiszter gyorsan intézkedett, hogy az új választások még oly időben megtörténjenek, miszerint az országgyűlés a törvényes határidőn belül, május 19-én megnyitható legyen.

Az országgyűlést összehívó királyi kézirat még nem érkezett ugyan meg, de tegnap már megjött Nagyvárad városához gr. Andrassy Gyula belügyminiszter leirata, amelyben felhívja a törvényhatóságot, hogy a királyi kézirat előterjesztése céljából rendkívüli közgyűlést tartson, amelyen egyúttal intézkednek a választásra vonatkozólag s kitűzik a választás napját. Jelzi egyben, hogy a királyi kézirat szintén megérkezik holnap a városhoz.

Rimler Károly polgármester azonnal intézkedett a rendkívüli közgyűlés összehívásáról s a bizottsági tagokhoz a következő meghívót küldte szét:

Valamennyi bizottsági tag urnak!

Az országgyűlést f. évi május havának 19-ik napjára egybehívó legkegyelmesebb királyi leiratnak kihirdetése végett f. évi április hó 12-ik napján csütörtökön: délelőtt 11. órákor megtartandó rendkívüli közgyűlésre a bizottsági tag urat tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1906 évi április hó 10-én.

Rimler Károly
polgármester.

Hír szerint a nagyváradai választást mindjárt az első napra, április 29-ére tervezik, nemcsak azért, mert eddig is mindig az első napon ejtették meg Nagyváradon a képviselőválasztá-

sokat, hanem főleg a választási helyiség miatt. Április 30-ig ugyanis a választásra alkalmas Fekete Sas még a város tulajdonában lesz, mert csak május 1-én veszik át az új tulajdonosok. Bármily nyomós anyagi ok szóljon is amellette, hogy ápr. 29-én legyen a választás, nem tartjuk megengedhetőnek, hogy vasárnap legyen az Május 8-ig van még elég hétköznap.

A miniszteri leiratnak megfelelőleg, a közgyűlés utáni napon, pénteken délelőtt 11 órákor Nagyvárad város központi választmánya tartja meg ülését, amelyen a választásra vonatkozó további intézkedésekről tanácskoznak.

Egy másik leirat is érkezett az új belügyminisztertől a városhoz, amelyben felhívja a törvényhatósági bizottságot a választásra vonatkozó törvényes intézkedések megtételére, amelynek alapján kibocsátják a szokásos hirdetményt s felhívják a rendőrkapitányt a választás alkalmából szükséges rendészeti intézkedések megtételére.

*

Biharvám megye törvényhatósági bizottságához szintén megérkeztek tegnap a fentebb említett belügyminiszteri leiratok.

Az alispán a rendkívüli megyegyűlést április 18-án délelőtt 10 órára tűzte ki, amikor a megyei választókerületekre nézve kitűzik a választás határidejét.

A hegyi munkások követelése.

— Dr. Molnár Imre beszéde. —

Az elmúlt héten megemlékeztünk a szőlőmunkások között kiütött sztrájkjéről, amelyet az izgatók szítottak. A sztrájk tulajdonképeni keletkezése a szőlőmunkásokra is kiterjesztett szervezetből indult ki.

Olyan követelésekkel állottak elő, amelyeket a különben is nyomott viszonyok között levő szőlőbirtokosok, még ha eltekintünk attól az óriási áldozattól, amelylyel az elpusztult szőlőket felújították, — megadni nem képesek.

A szervezet beadványt intézett a nagyváradai hegyközséghez, amelyben a munkaidő leszállítását, óraszerint való fizetést és azt kívánják, hogy a szőlőbirtokosok csak szervezeti tagot alkalmazhatnak szőlőmunkára.

A hegyközség vasárnap tartott közgyűlésén került elintézésre a szervezet követelése, amelyet dr. Molnár Imre nagyszabású és szomorú igazságokkal telt beszéde után a szőlőbirtokosok elutasítottak.

A szép beszédet egész terjedelmében helyén valónak találjuk a következőkben közölni:

Tisztelt közgyűlés! A jelen év folyamán újból meginduló országos munkásmozgalmak hullámai a lefolyt héten Nagyvárad városát — a mi hegyközségünket is érintették. Megfogja tehát engedni a t. közgyűlés, hogy ily nagy fontosságú mozgalommal szemben, mely oly sok ezer munkásember sorsát (munkaadót és munkását egyaránt) érinti, mint ennek a hegyközségnek elnöke kötelességszerűen kifejtsen nézetemet, álláspontomat. Annnyival inkább meg kellett tennem, mert úgy a munkások, mint Pozsonyi László iparfelügyelő és szőlőbirtokos részéről beadvány érkezett hozzám, amelyre nézve a közgyűlésnek nyilatkozni kell.

Pozsonyi László iparfelügyelő és szőlőbirtokos beadványára nézve a választmány elhatározta, hogy azt nem terjeszti a közgyűlés elé. Hegyközségi szabályaink ugyanis csak a kellő időben beterjesztett beadványokra nézve engedni meg, hogy azok közgyűlési tárgyalás alá bocsátassanak.

A munkások részéről beadott nyilatkozatnak előzményei vannak. Még a múlt hónap elején kaptam az országos munkásvédő szövetség elnökétől Mezőffy Vilmos volt orsz. gyűl. képviselőtől egy nyilatkozatot, melyben bejelent, hogy az orsz. szövetség megalakította a nagyváradi helyi csoportot s kéri annak tudomásul vételét. Ezt a beadványt a márcziusi választmányi ülésen tárgyalás alá vettük: dacára annak, hogy a helyi csoport megalakulása nem szabályszerűleg történt t. i. nyilvános népgyűlésen, hanem alattomosan a hatóság értesítése nélkül s így annak törvényes voltát kitérőleg voltunk volna. Miután azonban miniszterileg jóváhagyott alapszabályokra történt hivatalos és mert a munkásosztály helyzete javítására irányuló mozgalmat míg az a törvény határai között mozog, megakadályozni senki sem akarja, választmány a bejelentést tudomásul vette s a maga álláspontját a helyi csoport további viselkedésétől tette függővé.

A munkásvédő szövetség alapszabályai áradoznak a békés jelzőktől. És ezekkel a békés ígéretekkel szemben t. közgyűlés mit tapasztaltunk? A legsürgősebb munkaidőben a legerősebb eszközökhöz folyamodott a helyi csoport és az általa felizgatott munkásnép.

Nemcsak hogy abbahagyták a munkát, de a dolgozni akarókat is kényszerítették a munka abbahagyására s így a békés jellegű munkásszövetség első fellépése a hatóság szigoru erőhatalmi fellépését tette szükségessé.

A helyi csoport 6 tagja által aláírt beadvány is elég kurtán beszél: »2000 munkás nevében kijelentjük, hogy csak feltételeink teljesítése esetében kezdjük meg a munkát.«

Engedje meg a t. közgyűlés, hogy ezt a beadványt egyes pontozatai, követeléseit szerint ismertessem. Mielőtt azonban ezen pontozatokra áttérnék, ki kell jelentenem, hogy tulajdonképpen azok tekintetében a t. közgyűlés kötelező határozatokat nem is hozhat; mert a munka szabadságának általánosan elismert elve szerint, e kérdésekben minden egyes ember szabadon intézkedhetik. Amidőn tehát e kérdéseket itt mégis tárgyalom és a közgyűlés nézetnyilvánítását provokálom, ezt csak azért teszem, hogy e fontos kérdésnek a munkaadók és munkások előbbi tisztázására alkalmat szolgáltatassak.

1. Az első pont szerint kéri a munkások a munkaidőnek 10 órás megállapítását. Én azt hiszem, hogy a munkásokat tévedésbe ejtette az ipari és gyári munkánál követelt, sok tekintetben jogosult és így keresztül is vitt munkaidő megrövidítése. Az ipari munka és a gyári üzem az egész éven át szakadatlanul működésben van ott éjjel és nappal folyik a munka s a munkásnak minden perczen készen kell állani a munkára. Az ipari és gyári munkás az egészségre káros szűk helyiségekben, rossz levegőben kénytelen munkaidőjét eltölteni. A statisztika adatai bizonyítják, hogy ezen foglalkozásoknál a balesetek, a halálozások sokszorosan nagyobb számmal fordulnak elő, mint a mezői munkánál.

Az utóbbi fél század keserű tapasztalásai által kétségtelenül beigazolt ezen veszélyekkel szemben az államok kényszerítve lettek a munkaidő szabályozásának kérdésébe beavatkozni. Már a múlt század végső tizedeiben Németország fiatal császárijának kezdeményezésére nemzetközi értekezletek tartottak s közmegegyezéssel ezen munkanemekben a napi munka maximuma 11 órában lett megállapítva, sőt már egyes országok részéről a 10 órai határidő lett ajánlva. Az egyes államok külön törvényes intézkedések útján a maximál 10 órai munkaidőt el is rendelték, mint p. o. Szeizban.

Ezen nemzetközileg elfogadott 11 órai maximum munkaidő azonban csak a közönséges gyári munkára lett megállapítva; mert már ma is a legfőbb előrehaladt államban az említett veszélyesebb munkáágakban, a magas hőfok mellett, a mérges anyagokkal dolgozó, vagy a bányáüzemekben foglalkozó munkásokra nézve a 9, sőt 8 órai maximum munkaidő van elrendelve.

De hát követelhető-e ez a munkamegrövi-

dités a mezői munkánál is? Magának a mezői munkának természete kizárja a munkának ilyen mérvű megrövidítését. Hisz a mezői munka szorgos volta az évnél csak kisebbik felére alig 4—5 hónapra terjed. Ha ezt a szorgos időt a mezői munkánál ki nem aknázzuk, majd az Isten áldását, melyet a föld termő erejében nyújtott nekünk, lökjük el magunktól; vétkezünk az egész emberiség ellen, mert hisz kétségbevonhatatlan igazság, hogy a föld és annak termőereje képezi emberi létünk biztosítását.

A mezői munka az Isten szabad ege alatt, egészséges levegőben folyik, melyet az ipari munkás nélkülözni kénytelen, természetes tehát, hogy itt az egészségre és az életre oly veszélyek nem fordulnak elő mint az ipari munkánál. Ha a mezői munkásnak 4—5 hónapra át megfeszítettebb munkát kell is végezni, csakhamar következik a kiegyenlítés, a pihenés időszaka. Hisz már szeptember hónapban 4 óra után vége a mezői munkának és a tél ugy is elég, sőt túlhoszu munkaszünetre kényszerít.

Az elmondottak alapján tehát azt hiszem, hogy legjobb akarat mellett sem lesz ez a kívánság, úgy mint az ipari munkánál teljesíthető.

2. A második pont szerinti fizetési rendszert, még pedig a minimális legkisebb 20 fillér óradíjat.

A közgazdasági életnek fájdalom van egy vastörvénye, melyet semmi szövetkezés semmi összebeszélés megtörni nem képes és ez: hogy a munkáért állandóan többet fizetni, mint a mennyit a munka közgazdasági életben ér, nem lehet. Hiába állapítják meg tehát a munkások a magas munkabérek, ha a szőlőbirtok jövedelmességére nem hozza meg a tulajdonosnak az ő befektetett tőkéjére, a nagy kockázatra, az óriási gondra, melylyel a szőlőművelés különösen az újabb időkben jár, a méltányos jövedelmet — úgy el fog fordulni mindenki a szőlőműveléstől. Szőlőinknek száz milliókba kerülő felújítása kárba vész, okvetlenül visszafőjlődés fog bekövetkezni. Százeker holdakra menő szőlőterületeink, annyi magyar munkás megélhetésének egyedüli biztos alapjai elpusztulnak, parlagokká lesznek. A magyar állam önállóságának legerősebb biztosítékából — közgazdasági megerősödésből ki fog esni egy hatalmas tényező, a virágzó szőlőművelés.

Még a legerősebb eszközök alkalmazása, a tömeges munkabeszüntetés is jogosult, ha a szivtelen vállalkozó, az önző munkaadó a munkások keserves munkájával előállított nagy jövedelmet teljesen magának tartja vissza, abban a munkásosztályt, melynek munkája az eredményt létrehozta, méltányosan és igazságosan részesíteni nem akarja, munkásait az egészséget megtámadó nélkülözésekre kényszeríti.

De hát így vagnunk-e a szőlőművelésnél? A legtöbb szőlőmunkás maga is szőlőbirtokos. Nem tudja-e mindenki, hogy egy évtized óta, mióta rekonstruált szőlőink termőkésépek minden új év új csapásokat hoz a szőlőművelésre. Alig 6—8 hekto átlag termésünk van kat. holdanként s ha ehhez hozzáadjuk a nyomott borárakat, az értékesítés rendkívüli nehézségeit úgy néhány szerencsésebb szőlőgazda kivételével a legtöbb gazda nemcsak, hogy befektetett tőkéjének kamatját, nagy gonddal végzett munkájának valami csekély ellenértékét, hanem magát a művelés költségeit sem kapja meg.

Készségesen elismerem, mert hosszú évtizedek óta nap mint nap látom a munkásosztály keserves helyzetét; tudom, hogy a mostani keresetből, az igazán csekély munkabérből a megélhetési viszonyok mai nyomasztó volta mellett megélni alig lehet és szivesebben adnék magasabb munkabérek, ha azt megtenni lehetne. A munkásosztály helyzetének lényegesebb javulása csakis a szőlőbirtok jövedelmének fokozásával együtt következhetik be. Erre kell tehát kölcsönösen munkásoknak és munkaadóknak válnotva törekedni, mert csak ha ebben az irányban célít érünk, következhetik be a mindnyájunkra nézve kielégítő, megnyugtató állapot.

Nem dicsekvésként említem, de mert a kérdéshez vág: hogy csak a múlt héten is négy napot töltöttem Budapesten, csak egyetlen napon 3 nagy értekezletben vettem részt, melyek mindegyikének célja a szőlőbirtok felvirágoztatása. Ugyancsak ott beszéltek meg a t. év szept. 16 án Nagyváradon megtartandó 3-ik országos borászati kongresszus kérdéseit s e gyűlésen is velem együtt 5 nagyváradi birtokos részt vett. Pedig mi nem a munkások filléreiből összegyűjtött pénzzel utaztunk és bátran állítom, hogy nem az én saját érdekemből, hanem a hazai szőlőművelés felvirágoztatása, a százazrekre menő szegény munkásosztály helyzetének javítása vitt Budapestre és vezet minden ezen irányu törekvésemben.

A mondottak alapján t. közgyűlés az óraszám szerinti díjazást, mint kivihetlent el nem fogadom; de a munkabérek megállapításánál kész vagyok még áldozatok árán is a munkásnép méltányos követeléseit kielégíteni.

3. Végre a 3. pont alatt kívánják a munkások, hogy csak valamely munkás szervezet tagsági könyve alkalmazhassanak a szőlőbirtokosok munkásokat.

A nagy francia forradalom »szabadsági« elve a múlt század közepétől megvalósította minden művelt államban a munka szabadságát a szabad munkaszerveződést. A magyar nemzet földbirtokosai hazafias áldozatkészséggel mondották ki a jobbágyok felszabadítását. A munkás cselekvési szabadságát lebilincselő a munkás önrendelkezési jogát évezredek át megsemmisítő vagy legalább is korlátozó békák lehullottak, s íme egy félszázad múlva a nagy szabadsági elvvel sokan játékot akarnak üzni. A munka szabadságának elve kell hogy feltétlen tisztaságában érvényesüljön, mert ennek szilárd alapján nyugszik ma az emberiség gazdasági rendje. A munka szabadságának elve azonban nem azt jelenti, hogy ha én dolgozni akarok, a munkás-szövetségek valamelyikéből (maholnap a számát sem lehet már tudni s alig lehet közöttük eligazodni) kérjem ki ehhez az engedélyt. Ez épen oly jogosulatlan kiváltságoság lenne a munkásosztálynak a jelenben, a mint jogosulatlanok voltak a múlt privilegiummal és ez okból mindenütt meg is szüntették.

Indítványozom tehát, hogy a t. közgyűlés a munkások e beadványa felett, a felhozott indokok alapján, térjen napirendre, annyival inkább, miután mint az kimutattam, ez az indítvány nem a kölcsönös jóakarat és méltányosság jegyében lett a hegyközséghez benyújtva.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Április 12. Megyei közigazgatási bizottság ülése.
 Apr. 12. Városi rendkívüli közgyűlés d. e. 11 órakor.
 Apr. 13. A városi központi választmány ülése.
 Apr. 18. Megyei rendkívüli közgyűlés d. e. 10 órakor.
 Apr. 19. A megyei központi választmány ülése.
 Április 20. A mérnökegyet előadása a városházán.
 Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

* **Nagyszerda.** A Krisztus szenvedésének emlékére rendelt nagyhétnek immár legkomorabb pillanatai következnek. Ma délután kezdetüket veszik a lamentációk, másként zörgő vecsernyék Jeremiás siralmaival, amelyek alatt egyenkint oltják el a tizenkét tanítványt jelképező gyertyákat, miután a tanítványok is elhagyták az Üdvözítőt. A székesegyházban délután 3-kor lesz énekes officium, lamentáció és Miserere, melyet a papnövendékek kora énekel.

* **Április 11.** Pirosbetűs nemzeti ünnep. Bár nagy esemény emléke, de nem valami szerencsés kéz ültetése. Most meg éppen nagy-

hétre esik. Az ország ugyan az alkotmány megmentése és a koalíció kormányra jutása felett még mindig ünneplő hangulatban van, de abból kevés jut ki ezuttal a pirosbetűs ünnepnek.

* A villamos vasut műszaki felülvizsgálata. A nagyváradai városi villamos vasut műszaki felülvizsgálatát tegnap délelőtt tartották meg, amelyen a m. kir. vasuti és hajózási felügyelőség részéről *Finály Lajos* biztos volt jelen. Résztvettek még a felülvizsgálaton a nagyváradai villamos vasut részéről *Smazsonka Ernő* igazgató, a vasuti forgalmi főnökség részéről *Weisz Konrád* igazgató és *Reichel Henrik* mérnök, a győri vágongyár képviselőjében *Auer Robert* mérnök, valamint a hatóság képviselőjében *Gerő Armin* r. főkapitány. A kocsik, valamint azok villamos berendezése tüzetes megvizsgálása után a bizottság azokat kifogástalanoknak minősítette. Ez után a Magyar Siemens Schuckert művek mérnöke által vezetett kocsira ült a társaság, hogy fékezési kísérleteket tegyen. *Sonneger János* mérnök bemutatta, hogy az óránként huszonhat kilométer sebességgel száguldó kocsi a lefékezés pillanatától számított 12 méteres menettávban megáll. Ez műszakilag is kitűnő eredmény és bizvást megnyugtatóra szolgálhat a nagyközönségnek is.

* A hétfői hetivásár. Említettük már, hogy a kereskedelmi miniszter leiratot intézett Nagyvárad városához az iránt, hogy mi jogon tart hétfőn hetivásárt, holott a minisztériumban vezetett vásári törzskönyvben ennek nincs nyoma. A város okmányokkal nem tudta igazolni a hétfői vásártartásjogot, de hivalkozott felterjesztésében arra a kétségtelen körülményre, hogy a hétfői hetivásárt Nagyváradon már évtizedek óta rendszeresen megtartják s kérte ennek bevezetését a törzskönyvbe. A minisztert a város ezen jelentése nem elégitette ki. Tegnap újból leirt a városhoz, melyben kijelenti, hogy a város kérelmét nem teljesítheti, miután a hétfői vásárjogot hiteles iratokkal nem igazolta, a hétfői vásár gyakorlása pedig nem oly régi (nem emberemlékezett meghaladó), hogy ez a gyakorlat az elismerés alapjául szolgálhatna. Felhívja a miniszter a várost, hogy amennyiben a hétfői hetivásár megtartását kívánatosnak tartja, mint új vásár engedélyezéseért folyamodjék, a fennálló rendeletek szem előtt tartásával.

* A magyar ipar és kereskedelem ért. A magyar ipar és kereskedelem pártolásának meglehetősen akadályos volt eddig, hogy az országban létező ipartelepek és nagyobb kereskedők létezéséről nem is tudott a közönség. Oly áruk, melyeket a külföldről rendeltek, hazánkban is beszerezhetők voltak, azonban az előállító ipartelep vagy árusító kereskedő nem tudott magának olyan reklámozást csinálni, mint az osztrák sógor, azért mellőztetett. Ez akadály elhárítása végett *Barkay Miklós* löcsei lakos a »Magyar Gyárak és Iparvállalatok Czimtára« című könyvet adta ki. A könyv írója kérelemmel járult minden törvényhatósághoz, hogy a könyvét az idegen termékek beözönlésének megállítására s a hazai kereskedelem és ipar felvirágoztatására, a törvényhatóság pártolja. A kérelem mellé csatolva volt Szepesvármegye közgyűlési határozata, mely a könyvről meleg, rokonszenves hangon ír, s figyelmébe ajánlja azt minden törvényhatóságnak.

* A miniszter segélye. Az elmúlt hóban több biharmegyei község tordult segélyért a miniszterhez, hogy ezáltal a községek kulfurási munkálataikban jobban haladassanak. A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy

Ökrös, Olcsa és Kalácsa községek részére egyenként 500 korona segélyt engedélyezett. Egyben utasította az alispánt, hogy a megye területén legyen gondja arra, hogy a jó ivóvíz előállítását kulfurásokkal előmozdítsa. Borostelek, Kislaka és Nagyürögd község hasonlóképpen kérelmét azonban kellő fedezet hiányában a miniszter elutasította.

Vasutasok gyászja. Igen szép példáját adta a kitartó és becsületes munka elismerésének és megbecsülésének *Podolsky Béla* m. á. v. felügyelő, a m. á. v. debreczeni gépjavitó műhelyének főnöke. A napokban meghalt *Bittó Károly* 69 éves helybeli vasuti lakatos, aki 36 éven át szolgált becsülettel a vasutintézet ügyét. A folyó hó 9-ikén végbement temetésre Debreczemből idejött az ottani műhely kebelében létesült »Egyetértés« önképző-dal- és zeneegyletnek kiváló hirnövű, 100 tagból álló dalárdája és zenekara, *Pogány Armin* és *Heynke Oszkár* osztályvezetők vezetése alatt és gyászindulók kíséretében impozáns módon utolsó útjára az olasz-temetőbe, a becsületes munkában megöregedett munkástársát. A nyílt sírnál *Pogány Armin* mérnök bucsuztatta el megható gyászbeszédében, melynek befejezte után a dalárda még egy utolsó bucsudalt énekelt el gyönyörű akkordokban. A megboldogultat özvegye és fia, ki szintén vasuti alkalmazott, gyászolja. A debreczeni vendégek még aznap este visszaindultak Debreczenbe.

* Helyszíni szemle az Auróra gyárnál. Az Auróra vegyigyár részére a rendőrkapitány megadta az engedélyt, azonban *Dus László* v. főügyész az engedély kiadását megfeleltette, mert a gyár szennyvizének a Körösbe jutása által a vízvezeték veszélyeztetve látja. A tanács, mielőtt a kérdésben II-od fokban határozná, szakértő véleményt kért. Tegnap volt a helyszíni szemle, amelyen a m. kir. kémiai intézet részéről kiküldött *Tóth Gyula* aligazgató vizsgálta meg az Auróra-aether gyárat, annak megállapítása céljából, hogy a gyár vegyi termékei esetleg a talaj fertőzése révén veszélyeztetik-e a Körös vizének tisztaságát s így a városi vízműtelepet is. A szemlén eljáró bizottság, melynek tagjai *Rimler Károly* polgármester, *Gerő Armin* főkapitány, *Köszeghy József* főmérnök, *dr. Baróthy Akos* v. t. főorvos, *Pozsonyi László* m. kir. ker. ipartelep-ügyelő, *Giraud Arpád* r. alkapitány, valamint *dr. Kopper Adolf* a gyár üzemvezető vegyész, *Heller Ede* és *Moskovits Mór* igazgatók voltak, nem határozott, minthogy a szakértő műszaki véleményét csak később terjeszti be. A szakértő különben úgy nyilatkozott, hogy a veszélyes anyagok csak úgy nem kerülhetnek a vízvezetékhez a Körösbe, ha beton csatornán elvezetik s a vízmű alatt becsátják be a vízbe.

* Halálozás. *Szulágyi Jenő*, vármegyeszerte ismert berettyóújfalui és nadánteleki birtokos, kit vármegyénk legelső nevű családaihoz vagy vérség vagy meleg barátság fűzött, hétfőn este 6 órakor Berettyóújfaluban elhunyt. Benne a bihari gentry egyik legrokonszenvesebb és minden ismerőse által őszintén tisztelt és szeretett tagját veszítette el. Az 57 évet élt igazi nemes férfi temetése ma szerdán délután 2 órakor lesz Berettyóújfaluban.

* Sztrájk és az új kormány. Bihar-diószeg és Székelyhid községek szőlőmunkásai Bihar példájára sztrájkba állottak. A munkaadók a legrosszabb kimenetelektől tartottak. A sztrájkolók mintegy 600 voltak, s a községekben attól félték, hogy a sztrájk nagy arányokat fog ölteni. E félelmük most teljesen eloszlott. A sztrájk megszűnt s ez minden aggodalmat megszüntetett. Az új kormány kinevezése teljesen megnyugtatta a munkásokat s munkába állottak. A munkások biznak benne, hogy Kossuth segíteni fog helyzetükön.

* Egy csalóbanda letartóztatása. Folyó hó 7-én hajnalban a nyomozó rendőrök tudomására jutott, hogy a Kecskeméti István vendéglőjében egy csalóbanda mulatozik. Azonnal a helyszínre mentek és daczára a ven-

déglő személyzet azon kijelentésének, hogy azok már eltávoztak a hatos számú lefüggönyözött és bezárt szobába magukat Nagy Imre, Nagy Imréné és Soproni József nagykárolyi lakosoknak nevező egyének személyében megtaláltak és igazolás végett a rendőrségen előállították. Ott ugy a személyazonosságukat valamint a náluk talált ezerhatszáz korona pénz hoiszerzését igazolni nem tudván őrizet alá vétettek. Megállapítván személyazonosságukat, mely szerint nevezettek notárius családok és szélhámosok azon egybehangzó vallomást tették, hogy Soós János kéri lakos jó módu parasztember hamis pénz eladásának ürügye alatt *Donka Antal* és *Kazinczki György* nagykárolyi lakosok szintén családok, társaságában ide csalták s itt egy 25 kilónyi ólom anyagot ezüst színűre megfestve 1500 korona ellenében eladtak s a rendőrség épen a pénz elosztása előtt fogta meg őket, ahonnan a mai nap folyamán káros táviratilag emelt panasza alapján a helybeli királyi ügyészséghez átkísértettek.

* Összetaposták az ökrök. Benyesdi tudósítónk jelenti, hogy ott egy 12 éves gyermek borzalmas módon lelta halálát. Mihók János benyesdi lakos tegnap dongát szállított. A dongák nem voltak felkötve a szekérre, csak lazán fel voltak hányva. A szekeret két ökrön vonta. A dongák utközben folyton hullottak s Mihók a szekér mellett haladva a lehullott darabokat rakta fel. 12 éves György nevű fia pedig az ökrök előtt ment. A dongák közül ekkor néhány darab az ökrökre hullott, mitől az állatok megvadultak és a gyermeket elütötték. A gyermek az ökrök lábai alá került, s azok teljesen összetaposták. Borzalmas sorának még ez nem volt fináléja, mivel az összetaposott teste a szekér kerekei alá került s az erősen megrakott szekér a gyermek testén keresztül ment. Az esetről jelentés tétetett a beéli csendőrségnek és nagyváradai királyi ügyészségnek is.

* Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyere-ménnyel:

400.000 kornát nyert: 19406
 40 000 kornát nyert: 37012.
 30 000 kornát nyert: 88837.
 20 000 kornát nyert: 32194.
 10 000 kornát nyertek: 20325 31809
 2000 kornát nyertek: 87940 1092 81599
 73444 64617 52301 102899 18578 12012 18352
 70931 33956 39300 35912 24355 9393 5585
 88135 75741 6343 50258 60910 39 10741
 64090 88784 30295 35898 39123.
 1000 kornát nyertek: 36046, 72050 20497
 30974 10717 6395 2359 29836 27699 85723
 2162 37739 108637 65712 69385 36333 15146
 92504 92545 62833 52604 99987 21702 100130
 5109 84425 109061 102356 62885 80735 2092
 102111 104284 86376 31636 71036 46097
 18731 86719 29263 5319 51820.

A többi kihuzott számok 500 és 200 kornát nyertek.

* Kézrekerült tolvajok. A múlt hó végén Hódmezővásárhelyen és a békésmegyei Tótkomlóson hat lovat és három kocsit loptak el. A vásárhelyi csendőrség ügyes őrmestere *Bakos József* kinyomozta a tolvajokat vásárhelyi cigányok, továbbá *Rostás József* derecskei és *Ajtai Kálmán* berettyóújfalui lökpeczek személyében, kiknél egy a lovakat, mint a kocsikat megtalálták. A kézrekerült tolvajokat Berettyóújfaluból erős fedezet alatt elszállították Hódmezővásárhelyre.

x A husvétai ajándéktárgyakat vegye meg most, mert az utolsó küldemények már megérkeztek és jelenleg óriási választékban kaphatók valódi amerikai doublé férfi és női gyűrűk, bróssok, fülbevalók, nyakkendők, karkötők, kézellőgombok, szuszuk valódi amerikai doublé férfi és női láncok. Tekintettel, hogy nincs rá kilátás, hogy ezt a küldeményt több is követni fogja, a tisztelt vevőközönség saját érdekében cselekszik, ha a szükséges tár-

gyakat minél előbb megveszi, mert ily nagy választékban ezen remek gyémánt és ékszer utánzatok többé Nagyváradon nem lesznek kaphatók. Minden tárgy, mely eddig 4 frt volt, most 1 frt, mely 2 frt volt, most csak 50 krajczár. Amerikai gyémántkirály fiókjának üzletvezetője. Nagyvárad Fő-utca 5. a volt Kiss Dávid és Társa urak helyiségében.

TÁVIRATOK.

Vezuv kitérése.

Budapest, április 10. (Saját tud. táv.) Nápolyból jelentik: Resinából és Porticiból tömegesen menekülnek a lakosok. A háztetőket folyton seprik és tisztítják, mert attól tartanak, hogy a sűrű hamu és iszap terhe alatt beszakadnak. Porticiból tizezer ember halad az uton, magával hozva templomából a kegytárgyakat. Sajátszerű látvány: ezer, meg ezer ember hamuval egészen elborítva sirva és jajveszékelve.

Az elemek elleni tehetetlenség még a leghidegebb vérű embereket is kétségbe ejti. Ott-taiban a templom éppen akkor omlott össze, mikor a hívek benne imádkoztak. A romok közül nagyon sok sebesültet huztak ki. A lefolyt éjjel nyugodtabb volt, mert az északi szél a kihányt iszapot és hamut távoltartotta a várostól.

Annál veszedelmesebb a helyzet Resinában. Torre di Annunziatában és Pompejiben, hol egész éjjel esett a hamu és iszap. Nápoly és Vezuv községek között a közlekedést nagyon megnehezíti az a körülmény, hogy a villanyos vasut sincit 30—40 cm. magas hamu födi. Nápoly és Raguza között csak nagy nehezen tudják az államvasutak a forgalmat fentartani. A királyi párt, mely automobilon érkezett Torre di Annunziatába, nagy lelkesedéssel fogadták. A királyi pár és kísérete egészen be volt borítva sárga iszappal. Borzasztó hatást tettek a királyi párra a megszenesedett fák, melyeken egy levél sem maradt meg.

A király és királyné vigasztaló szavakat intéztek a szegény panaszgó emberekhez. Innan a királyi pár hajón ment el Porticiig. Mattsuci tanár, Rigió polgármesterének azt jelentette, hogy a Vezuv főkrátère 250 métert vesztett eredeti magasságából, úgy látszik, mintha a hegy kupját borotvával vágják volna le. A hegy most egészen más formájának látszik mint a milyen eddig volt.

Igazságszolgáltatás.

Tömeges váltóhamisítások. Napok óta csupán váltóhamisítást tárgyalt a törvényszék. Az elmúlt évben Papp Lajosné, Dénes Mihályné és Rác János, mint szövetkezett banda üzemszerűleg követte el mintegy 10 esetben a váltóhamisítást. Bámulatos dolog, hogy az említettek mind jobbmodu egyének, kiknek a szerzett pénzre nem volt szükségük s a hamisítványok is kisebb összegekről szólnak. Oly összegek, melyek megszerzése nem vonta volna maga után a váltóhamisítást. A hamisítók a hamisítások elkövetésekor s azelőtt is soha nem voltak kényszerhelyzetben, mely a váltóhamisítás révén leendő pénzszerzést provokálta volna. Az említettek különben a hamisítások felfedezése után azonnal megtérítették az okozott károkat. Mindazonáltal a kir. törvényszék Papp Lajosné, két évi és három havi fegyházra, Pénez Mihálynét 2 évi és Rác Jánost 6 havi fegyházra ítélte. Rác János elítélése csupán gyanu alapján történt. A vizsgálat során ugyanis azt

állították, hogy Rác János a hamisításkor sapkában és prémes kabátban járt, holott a nyomozati eljárás minden kétséget kizárólag megállapította, hogy Rác soha nem járt az említett tárgyakban. Továbbá az irásszakértő csupán egy betű, a »z« betű hasonlóságot fedezte fel, a többi betű pedig lényeges eltérést mutatnak. Mindazonáltal 6 havi fegyházra lett ítélve. Az elítéltek telebbezést jelentettek be.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

	Budapest, április 10.
Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 április 10-én	
Magyar aranyjárdék 4%	19.20
Magyar koronajárdék 4%	12.80
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	94.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	84.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	94.65
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	96.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	214.25
Osztrák járadék papirban	154.25
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák járadék aranyban	117.75
1860. oszt. államsorsjegyek	99.50
Osztrák-magyar bankrészvény	157.56
Magyar hitelbank részvény	16.30
Osztrák hitelbank intézeti részvény	794.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	671.—

Az »Első magyar általános biztosító társaság« márczius 31-én délután tartotta meg évi rendes közgyűlését gróf Csekonics Endre v. b. t. tanácsos elnöklete alatt. Az igazgatóság az 1905. üzletévről igen kedvező mérleget terjesztett a részvényesek elé. Az évi összes nyereség 3,530.200 korona 83 fillért tett ki.

A tűzbiztosítási üzlet kielégítő eredménnyel folyt le, a jégüzlet is némi lényegtelen nyereséget hozott; az életbiztosítási üzlet pedig, melynek fejlesztésére a társaság újabb különösen nagy gondot és munkát fordít, amellett, hogy most is, mint mindig haszonhajtónak bizonyult, új szerzeményekkel jelentékenyebben gyarapodott, mint bármikor. Minthogy a társaság életbiztosítási üzleteit kevés kivétellel mind magyar földön létesíti, méltán emelte ki az igazgatóság jelentése az anyagi sikeren kívül azt az erkölcsi mozzanatot is, hogy a társaság a nemzet egyeseinek anyagi létbiztosságát a maga módja szerint nem kis mértékben mozdította elő. A társasági tőkék szilárd értékekben lévén elhelyezve, a politikai viszonyok hátrányos hatását árfolyam tekintetében alig érezték meg s kellő jövedelmüket meghozták. Az ekkép elért össznyereségből az alapszabályszerű levonások bőséges tartalékolások, valamint minden egyes egész részvénynek 400 korona évi osztalékban részesítése után 1.186,965 kor. 85 fill. maradt rendelkezésre. Ezt a felesleget a közgyűlés az igazgatóság javaslatához képest, részint a különben is teljes erejű tartalékoz még további gazdagítására és értékleírásra, részint pedig a társaság tisztviselőinek, nemkülönben ügynökeinek javára szolgáló alapok növelésére s még egy újabb alkotására fordította. Jótékony és hazafias, kivált magyar irodalmi közczélokra a társaság szokott bőkezűségével adakozott.

A közgyűlés befejeztével a részvényesek Ormódy Vilmos főrendiházi tag vezérigazgatót s az igazgatóságot meleg ovációban részesítették. Az osztalékot a társaság pénztára már hétfőtől (április 2.) fogva kifizeti.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad
legujabb
látványossága

Kálmán

Ferenc

férfi- és fiuruha-áruháza

Fő-u. 5.

A dusan felszerelt rak-
tár csakis legujabb
szabásu, a szövet ter-
mékek szine javából
készült

férfi és fiu ruhák
rendkívül olcsó
szabott árak mel-
lett vásárolhatók.

Meglepő izléses
gyermekruhák és
felöltők.

Kérem a cégre
figyelni!

HÁASZ MANÓ kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

ÉRTESITÉS.

Az összes tavaszi áruk megérkeztek, igazán meglepő szép újdonságok minden cikkben.

Az árak a már ösmert olcsó szolid ára.

1503

Tisztíts csak

Globusz
fémisztító kivonat

A legjobb tisztítószer a világon

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után *5%-os kamatot fizet.*

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Telephon 130.

Utazó kosarak, kézi bőröndök.

Telephon 130.

Alkalmi vétel

harisnyákban, fekete és mosó kötényekben, kézitáskákban, férfi és női fehérneműekben, nyakendőkben, sétabotokban, pálmák és fali diszekben, ajándék- és disztárgyakban, tornaczipőkben.

Gyermekjátékokban mesés olcsó nagy választék van.

Friss és Társa KORONA- és FILLÉR-BAZÁR.

Nagyvárad, Fő-utca, városi Bazár-épület.

Husvétii tojások és locsolók, illatszerek.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradai czipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói
370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 belkötő, 18 bejáró tanoncz.

Készítünk kizárólag kézimunkával a legfinomabb s legtartósabb kivitelben

francia angol és

amerikai szabás szerinti s ezeket:

férfi, női, és gyermek-

czipőket, csizmákat

eredeti gyári szabott áron

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási üzletünkben árusítjuk.**

Különleges lábbeliek. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és postatisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.

Gyermekkosik és reformczipők.

Gummi különlegességek.

